

ВПЛИВ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД НА СУДОВЕ РІШЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПРИМУСОВЕ ВИСЕЛЕННЯ

СТЕЦЕНКО А. А. - аспірант кафедри цивільного права та процесу, Харківський національний університет внутрішніх справ, адвокат

УДК 347.254

DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.3.13>

Стаття присвячена дослідженню особливостей впливу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на судові рішення у справах про примусове виселення. Автор наголошує, що дослідження проблеми примусового виселення з точки зору вимог основних актів міжнародного та національного законодавства у сфері примусового виселення є важливим і актуальним як для правової науки, так і для правозастосування.

Автор зазначає, що відповідно до ст. 1 Конституції України наша держава є соціальною державою, політика якої спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя та розвиток людини. Однією з важливих умов є забезпечення права на житло, яке забезпечується низкою правових гарантій. Унормована процедура виселення чи позбавлення житла є однією з важливих гарантій права на житло.

Автор відзначає, що рішення в справах про виселення ухвалюється та оформлюється судом з дотриманням загальних правил, установлених у ЦПК України. Відповідно до ч. 1 ст. 263 ЦПК України судові рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Законність рішення суду обумовлюється правильним застосуванням норм матеріального права та дотриманням норм процесуального права з урахуванням висновків щодо застосування відповідних норм права, викладених у постановках Верховного Суду. Обґрунтованість рішення визначається повнотою та всебічністю з'ясованих обставин, на які сторони посла-

ються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених доказами, дослідженими судом (ст. 263 ЦПК України).

У праці доведено, що при мотивуванні судового рішення про задоволення позову суду слід обов'язково обґрунтовувати дотримання вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Узагальнюючи проведений аналіз міжнародного та національного законодавства у сфері примусового виселення, слід зазначити, що використання практики ЄСПЛ при розгляді судових справ щодо виселення має на меті значно поліпшити забезпечення прав людини.

Стислий огляд основних актів міжнародного та національного законодавства у сфері примусового виселення дозволяє зробити висновки про існування таких особливостей: 1) застосування виселення у випадках, установлених законом; 2) наявність легітимної мети виселення; 3) доведення наявності розумного співвідношення (пропорційності) між метою виселення та засобами, які використовуються для її досягнення (суд визначає та дає оцінку відповідної пропорційності); 4) збереження балансу між публічними та приватними інтересами.

За результатами проведеного дослідження зроблено низку висновків.

Ключові слова: цивільне процесуальне право, цивільний процес, цивільне судочинство, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, судові рішення, судові рішення у справах про примусове виселення, примусове виселення.

Постановка проблеми

Відповідно до ст. 1 Конституції України наша держава є соціальною державою, політика якої спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя та розвиток людини. Однією з важливих умов є забезпечення права на житло, яке забезпечується низкою правових гарантій. Унормована процедура виселення чи позбавлення житла є однією з важливих гарантій права на житло.

Як зазначає В. І. Бобрик, конституційна гарантія, передбачена в ч. 3 ст. 47 Конституції України, передбачає тільки судовий порядок виселення. Це означає, що в Україні не існує й не може існувати адміністративної процедури виселення чи позбавлення житла, у т. ч. й виселення за санкцією прокурора осіб, які самоправно зайняли житлове приміщення або проживають у будинках, що загрожують обвалом, як це передбачено в ч. 1 ст. 109 Житлового кодексу України. Також виселення не може бути реалізоване в порядку самозахисту цивільних прав, оскільки відповідні дії будуть не лише прямим порушенням ст. 47 Конституції України, а й утворюватимуть склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 Кримінального кодексу України [1, с. 320].

Примусове виселення розглядається як грубе порушення цілого ряду прав людини, визнаних на міжнародному рівні, у тому числі прав людини на достатнє житло, харчування, безпечну питну воду, охорону здоров'я, освіту, працю, недоторканність особистості, свободу від жорстокого, нелюдського й принижуючого гідність поводження та свободу пересування. Такий підхід обумовлений тим, що житло є одним із засобів реалізації права на достатній життєвий рівень [2, с. 53]. Тому й сучасне розуміння житлових прав ґрунтується на визнанні цього права як невід'ємної частини прав людини, а отже, відповідним чином потребує захисту [3, с. 157]. Відповідно, дослідження проблеми примусового виселення з точки зору вимог основних актів міжнародного та національного законодавства у сфері примусового виселення є важливим і актуальним як для правової науки, так і для правозастосування.

Стан дослідження теми в науковій літературі

Дослідження наукової літератури, присвяченої особливостям розгляду справ про виселення, свідчить, що цим питанням присвячено низку наукових праць. Серед них заслуговують на увагу праці таких учених: О. Є. Аврамової [2; 4; 5], В. І. Бобрика [1], М. К. Галянтича [3; 6; 7], В. В. Зінченка [8], В. В. Породько [9], О. О. Кармази [10; 11; 12], В. А. Кройтора [13], Л. Г. Лічмана [14], В. П. Маслова [15], О. Є. Мічуріна [16] та інших учених. Окремих аспектів цієї важливої проблеми торкався й автор цієї наукової статті [17; 18; 19]. Проте наразі відсутні наукові праці, які б висвітлювали саме особливості впливу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на судові рішення у справах про примусове виселення.

Метою цієї статті є визначення особливостей впливу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на судові рішення в цивільних справах про виселення.

Виклад основного матеріалу

Як слушно зазначає В. В. Зінченко, житло завжди було і ще довго залишатиметься однією з необхідних умов життя людини, тим самим матеріальним благом, потреба в якому виникає з моменту її народження та існує протягом усього життя, а від ступеня забезпеченості громадян житлом, його благоустрою, якості та доступності залежать здоров'я, настрої, працездатність і протяжність життя людини [8, с. 45].

До змісту житлових прав можливо віднести й право на захист. Цієї позиції дотримується й дослідниця проблем житлового права О. Є. Аврамова, яка до житлових прав відносить і право на захист житлових прав [4, с. 6]. Найбільш ефективним є звернення до суду як реалізація судового порядку захисту житлових прав. З цього приводу А. В. Лужанський підкреслює, що судовий розгляд – єдиний остаточний законний засіб вирішення правового конфлікту; під час розгляду конкретної справи суд має право на превентивний вплив у формі обов'язкових до виконання окремих ухвал (постанов) щодо запобігання надалі виникненню причин і

умов, що призвели до порушення прав; судові рішення, які набули чинності, як правило, мають остаточний характер; виконання судового рішення щодо питань факту чи права забезпечене державним примусом [20, с. 45]. Право на судовий захист включає не лише постановлення та оголошення судом рішення, а й своєчасне його виконання. Усунення наслідків порушення суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів та їх поновлення є одним з найважливіших завдань правосуддя. Своєчасне та повне виконання судових рішень гарантує здійснення суб'єктивних прав, визнаних судовим рішенням, і виконання юридичних обов'язків, що підтверджені ним. Завершення процесу судового захисту порушеного або оспорюваного суб'єктивного матеріального права або охоронюваного законом інтересу відбувається лише у випадках їх реального поновлення шляхом примусового виконання судового рішення, що здійснюється у виконавчому провадженні [21, с. 175].

У п. 24 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 № 3 «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ» вказано, що *у порядку цивільного судочинства розглядаються спори щодо* права особи на житло (приватизація житла, взяття на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, або зняття з такого обліку, надання житла, користування жилим приміщенням у будинку державного чи приватного житлового фонду, житлово-будівельних кооперативів, у гуртожитках, зняття з реєстраційного обліку місця проживання за наявності спору, *виселення*, а також спори щодо забезпечення житлових прав мешканців гуртожитків тощо) [22, п. 24]. Тобто судова практика виходить також із позиції про те, що справи про виселення є однією з важливих категорій цивільних справ, які розглядаються в порядку цивільного судочинства.

При цьому позови щодо захисту житлових прав можуть формувати самостійну систему. Житлові позови є різновидом цивільних позовів. Виходячи з аналізу судової практики й теоретичних розробок, В. А. Кройтор визначає такі позови щодо захисту житлових

прав: 1) про визнання права користування житловим приміщенням; 2) про примусовий обмін жилого приміщення; 3) про надання житла шляхом взяття на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов; 4) про зняття з реєстраційного обліку місця проживання; 5) про управління житлом (багатоквартирним будинком); 6) про утримання житла; 7) *про виселення із житла*; 8) про відшкодування шкоди, завданої житлу, або збитків, спричинених порушенням користування житлом; 9) про забезпечення житлових прав мешканців гуртожитку; 10) про інші вимоги, пов'язані з користуванням житлом (отриманням, утриманням, припиненням прав на користування житлом) [13, с. 138].

Рішення у справах про виселення ухвалюється та оформлюється судом з дотриманням загальних правил, встановлених у ЦПК України. Відповідно до ч. 1 ст. 263 ЦПК України судові рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Законність рішення суду обумовлюється правильним застосуванням норм матеріального права та дотриманням норм процесуального права з урахуванням висновків щодо застосування відповідних норм права, викладених у постановках Верховного Суду. Обґрунтованість рішення визначається повнотою і всебічністю з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених доказами, дослідженими судом (ст. 263 ЦПК України). Ці обставини відображаються в мотивувальній частині рішення суду. Не мотивоване належним чином судове рішення свідчить не лише про порушення норм процесуального права, а й є порушенням ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Тобто маємо відзначити важливу роль у регламентації відносин зі здійснення правосуддя в житлових справах, яку відіграє Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [23] Відповідно до ст. 17 та 18 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», розглядаючи справи, суди застосовують Конвенцію та практику Суду як джерело права [24]. Конвенція та практика ЄСПЛ підлягають одночасному викорис-

тання; механізм застосування рішень ЄСПЛ подібний до того, що функціонує у разі звернення до рішень Конституційного Суду України про тлумачення, та є невіддільними від тексту Основного Закону [25, с. 193].

На позицію ЄСПЛ щодо справ про виселення та належне мотивування рішення суду слід звернути особливу увагу. Це пов'язано з тим, що втрата житла (у тому числі й того, яке надавалося в тимчасове користування) є крайньою формою втручання у право на повагу до житла (рішення ЄСПЛ у справі «МакКанн проти Сполученого Королівства» від 13 травня 2008 року). Тому рішення про виселення порушуватиме ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі Конвенція), якщо тільки воно не ухвалене «згідно із Законом», не переслідує однієї із законних цілей, наведених у п. 2 ст. 8 Конвенції, і не вважається необхідним у демократичному суспільстві. Будь-яка особа, якій загрожує виселення, у принципі повинна мати можливість, щоб пропорційність відповідного заходу була визначена судом (у контексті втручання в право на повагу до житла). Зокрема, якщо було наведено відповідні аргументи осіб, яких виселяють, щодо пропорційності втручання, національні суди повинні ретельно розглянути їх і надати належне обґрунтування. Якщо національні суди дійшли висновку, що вселення не відповідало чинному законодавству, то вони повинні врівноважувати його з аргументами заявників, якщо ті вказали, що цей захід покладе на них надмірний тягар. ЄСПЛ звертав на це увагу в рішенні у справі «Садов'як проти України» від 17 травня 2018 року [26].

Виселення особи з житла без надання іншого житлового приміщення можливе за умов, що таке втручання у право особи на повагу до приватного життя та права на житло, передбачене законом, переслідує легітимну мету, визначену п. 2 ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, і є необхідним у демократичному суспільстві. Навіть якщо законне право на зайняття житлового приміщення припинене, особа має право сподіватися, що її виселення буде оцінено на предмет пропорційності в контексті відповідних принципів ст. 8 Конвенції (Обґрунтування окремої думки Судді Касаційно-

го цивільного суду в складі Верховного Суду Крата В. І. від 03 листопада 2021 р. за справою № 640/14488/17) [27].

На дотримання вимог цивільного та цивільного процесуального законодавства неодноразово звертав увагу й Верховний Суд у своїх постановках. Так, у справах про виселення колишніх членів сім'ї власника житла, який внаслідок їх проживання не може користуватись належним йому житлом, Верховний Суд висловив позицію про застосування цивільно-правових норм про сервітут (глава 32 ЦК України). Так, у постанові від 04 грудня 2019 року в справі № 235/9835/15-ц вказується, що відповідачі вселилися в будинок і набули право користування чужим майном, яке по своїй суті є сервітутом. Відповідно до ч. 2 ст. 406 ЦК України сервітут може бути припинений за рішенням суду на вимогу власника майна за наявності обставин, які мають істотне значення. Суди встановили, що відповідачі вселилися у спірний будинок як члени сім'ї власника будинку. Доказів того, що після розірвання шлюбу за рішенням суду вони ведуть спільне господарство, проживають однією сім'єю з власником будинку і є членами його сім'ї, суду не надано. Тому право відповідача на користування чужим майном підлягає припиненню на вимогу власника цього майна на підставі ч. 2 ст. 406 ЦК України. Ґрунтуючись на цьому, колегія суддів вважає наявними підстави для виселення відповідачів зі спірного займаного житлового приміщення, передбачені ст. 406 ЦК України [28].

У Постанові від 15 серпня 2018 року у справі № 595/1271/16-ц Верховний Суд зробив висновок про те, що право членів сім'ї власника будинку користуватись цим житловим приміщенням може виникнути та існувати лише за наявності права власності на будинок в особи, членами сім'ї якої вони є; із припиненням права власності особи втрачається й право користування житловим приміщенням у членів його сім'ї. Відповідно, після відчуження житлового приміщення член сім'ї колишнього його власника підлягає виселенню з такого приміщення згідно зі ст. 391 ЦК України [29].

Велика Палата Верховного Суду в постанові за справою № 569/4373/16-ц від 21 серпня 2019 р. посилається на наступне. «Висе-

лення згідно із законом» не просто вимагає, щоб оскаржуваний захід ґрунтувався на національному законодавстві, але також стосується якості такого закону. Зокрема, положення закону мають бути достатньо чіткими у своєму формулюванні та надавати засоби юридичного захисту проти свавільного застосування. При виселенні мають бути використані процесуальні гарантії. Виселення повинно мати «легітимну мету» та бути «необхідним у демократичному суспільстві». Саме «необхідність у демократичному суспільстві» й містить у собі конкурентний приватний інтерес; зумовлюється причинами, що виправдовують втручання, які, у свою чергу, мають бути «відповідними і достатніми»; для такого втручання має бути «нагальна суспільна потреба», а втручання – пропорційним законній меті. Тому не є підставою для виселення членів сім'ї власника квартири, у тому числі й колишніх, сам факт переходу права власності на це майно до іншої особи без оцінки законності такого виселення, яке по факту є втручанням у право на житло в розумінні положень ст. 8 Конвенції, на предмет пропорційності у контексті відповідної практики ЄСПЛ. Права членів сім'ї власника житла також підлягають захисту, і позбавлення права на житло не лише має ґрунтуватися на вимогах закону, але таке втручання повинно бути виправданим, необхідним для захисту прав позивача та не покладати надмірний тягар на відповідача [30].

Висновки

Узагальнюючи проведений аналіз міжнародного та національного законодавства у сфері примусового виселення, слід зазначити, що використання практики ЄСПЛ при розгляді судових справ щодо виселення має на меті значно поліпшити забезпечення прав людини.

В. А. Кройтор переконливо довів, що загальновізанані принципи й норми міжнародного права слід розцінювати як частину певного міжнародного стандарту [31, с. 305–348; 32, с. 249–260]. Аналізуючи положення міжнародно-правових актів і стандартів, можна відзначити, що українське законодавство потребує удосконалення, враховуючи рекомендації міжнародних організацій щодо примусового виселення. Адже таке оновлен-

ня потребує окремого наукового дослідження та осмислення науковцями.

Стислий огляд основних актів міжнародного та національного законодавства у сфері примусового виселення дозволяє зробити висновки про існування таких особливостей: 1) застосування виселення у випадках, установлених законом; 2) наявність легітимної мети виселення; 3) доведення наявності розумного співвідношення (пропорційності) між метою виселення та засобами, які використовуються для її досягнення (суд визначає та дає оцінку відповідної пропорційності); 4) збереження балансу між публічними та приватними інтересами.

Література

1. Бобрик В. І. Процесуальні особливості судового розгляду цивільних справ про виселення. *Правові новели. Науковий юридичний журнал*. 2024. № 22. С. 320–328.
2. Аврамова О. Є. Право на житло: цивільно-правовий аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2017. Вип. 6. Т. 1. С. 52–55.
3. Галянтич М. К., Тилик Т. М. Поняття житлових прав. *Приватне право і підприємництво*. 2018. Вип. 18. С. 157–161.
4. Аврамова О. Є. Правова природа та система житлових прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 7. С. 3–7.
5. Аврамова О. Є. Теоретичні засади приватно-правового регулювання житлових відносин в Україні : монографія. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 426 с.
6. Галянтич М. К. Житлове право України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 528 с.
7. Галянтич М. К. Приватноправові засади реалізації житлових прав громадян в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Київ : Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2008. 40 с.
8. Зінченко В. В. Правове регулювання квартирної обліку громадян для отримання ними житла соціального призначення. *Національні та міжнародні механізми захисту прав людини* : зб. матеріалів круглого столу (м. Кам'янець-Подільський, 25 черв. 2024 р.) / МВС України ; Нац. акад. правових наук України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. конституц. і міжнар. права ф-ту № 4.

- Кам'янець-Подільський : ХНУВС, 2024. 327 с. С. 45–47.
9. Породько В. В. Підстави виселення зі службового житла в контексті висновків Великої палати Верховного Суду. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 39–43.
10. Кармаза О. О. Засоби та способи захисту прав суб'єктів житлових відносин. *Часопис Київського університету права*. 2012/2. С. 154–157.
11. Кармаза О. О. Підвідомчість питань щодо захисту житлових прав громадян в Україні // Збірник наукових праць першої міжнародної науково-практичної конференції вчених-процесуалістів, практиків, аспірантів, здобувачів і студентів, проведеної кафедрою правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (25–26 листопада 2010 року). Київ, 2010. С. 87–90.
12. Кармаза О. О. Захист житлових прав у цивільно-процесуальному процесі. *Держава і право. Збірник наукових праць. Серія: Юридичні науки*. Випуск 74. С. 216–227.
13. Кройтор В. А. Система цивільно-правових засобів захисту житлових прав. *Право і безпека*. 2016. № 1 (60). С. 135–140.
14. Лічман Л. Г. Поняття та зміст права на житло. *Університетські наукові записки*. 2005. № 4. С. 95–101.
15. Маслов В. П. Радянське житлове право. Київ : Вища школа, 1973. 175 с.
16. Сліпченко С. О., Мічурін Є. О., Соболев О. В. Житлове право України: Навчально-практичний посібник. Харків : Еспада, 2003. 344 с.
17. Стеценко А. А. Міжнародно-правові засади процедури примусового виселення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 194–199.
18. Стеценко А. А. Становлення цивільної юрисдикції у справах про примусове виселення. *Науковий вісник публічного та приватного права : збірник наукових праць*. 2023. № 3. С. 36–43.
19. Стеценко А. А. Засади процедури примусового виселення в аспекті положень міжнародного права. *Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції м. Одеса, 31 березня 2023 р.* / редкол. В. П. Маковій та ін. Одеса : ОДУВС, 2023. С. 251–255.
20. Лужанський А. В. Основні ознаки конституційно-правового механізму гарантій права на доступ до правосуддя. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2012. № 1 (9). С. 44–59.
21. Кройтор В. А. Принцип обов'язковості судових рішень у цивільному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 175–178.
22. Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ : Постанова Пленуму Вищ. спеціаліз. суду України з розгляду цивіл. і кримінал. справ від 1 берез. 2013 р. № 3: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003740-13>.
23. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ратифікована Верховною Радою України (див.: Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів №№ 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 40. Ст. 263); офіційний переклад тексту Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року див.: *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. Ст. 2371.
24. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.
25. Кройтор В. А. Прецедентний характер рішень Європейського Суду з прав людини в сучасному цивільному процесуальному праві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 192–198.
26. Рішення п'ятої секції Європейського суду з прав людини в справі «Садов'як проти України» (Заява № 17365/14) від 17 травня 2018 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c59#Text.
27. Окрема думка Судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Крата В. І. від 03 листопада 2021 р. за справою № 640/14488/17. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=100884974&red=100003dde54331a9ac9b890a8b8f81bec720e0&d=5>.

28. Постанова Верховного Суду від 04 грудня 2019 року в справі № 235/9835/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86364839>.

29. Постанова Верховного Суду від 15 серпня 2018 року в справі № 595/1271/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75970043>.

30. Постанова Великої Палати Верховного Суду в справі № 569/4373/16-ц від 21 серпня 2019 р. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/84153043>.

31. Кройтор В. А. Принципи цивільного судочинства та їх система: проблеми сучасної теорії і практики : монографія. Харків : Право, 2020. 672 с.

32. Кройтор В. А. Теоретико-методологічні основи формування та функціонування системи принципів цивільного судочинства : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2021. 600 с.

Stetsenko A. A.

IMPACT OF THE CONVENTION FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS ON COURT DECISIONS IN CASES ON FORCED EVICTION

The article is focused on studying specific features of the impact of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms on court decisions in cases on forced eviction. The author has emphasized that research of the forced eviction problem from the point of view of requirements of the main acts of international and national legislation in the field of forced eviction is important and relevant both for legal science and for legal enforcement.

The author has noted that our state according to the Art. 1 of the Constitution of Ukraine is a social state, whose policy is aimed at creating conditions that ensure a decent life and development of a human being. One of the important conditions is ensuring the right to housing, which is ensured by a number of legal guarantees. The standardized procedure for the eviction or deprivation of housing is one of the important guarantees of the right to housing.

The author has indicated that the decision in cases on the eviction is adopted and formal-

ized by the court in compliance with the general rules established in the Civil Procedural Code of Ukraine. A court decision, in accordance with Part 1 of the Art. 263 of the Civil Procedural Code of Ukraine, must be based on the rule of law principles, be legal and justified. The legality of the court decision is determined by the correct application of the norms of substantive law and compliance with the norms of procedural law, taking into account the conclusions on the application of the relevant norms of law set forth in the Supreme Court Rulings. The validity of the decision is defined by the completeness and comprehensiveness of the ascertained circumstances, which the parties refer to as the basis of their demands and objections, confirmed by the evidence examined by the court (the Art. 263 of the Civil Procedural Code of Ukraine).

The author of the work has proved that the court must justify the compliance with the requirements of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms when motivating a court decision on allowing a court claim.

Having summarized the conducted analysis of international and national legislation in the field of the forced eviction, it should be noted that the application of the ECHR case-law while hearing court cases on the eviction is aimed at significantly improving the insurance of human rights.

A brief review of the main acts of international and national legislation in the field of the forced eviction allows us to make conclusions about the existence of the following specific features: 1) application of the eviction in cases established by law; 2) the presence of a legitimate purpose of the eviction; 3) proving the existence of a reasonable relationship (proportionality) between the purpose of the eviction and the means used to achieve it (the court determines and assesses the appropriate proportionality); 4) maintaining a balance between public and private interests.

A number of conclusions has been made by the results of the research.

Key words: civil procedural law, civil procedure, civil legal proceedings, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, court decision, court decision in cases on forced eviction, forced eviction.